

■ PROCEDIMENT D'INCORPORACIÓ A LA UE

L'endemà d'un referèndum d'autodeterminació a Catalunya, després d'una hipotètica resposta afirmativa de la majoria de la ciutadania catalana, s'haurà d'obrir un procés intern constituent i un altre d'extern, de negociació amb Espanya i la Unió Europea, per a establir els termes de la separació i la permanència a la UE.

Actualment no hi ha cap precedent d'una secessió d'un estat membre de la UE i tot apareix jurídicament difús, per la qual cosa la negociació per a ser admès dins d'un club al qual Catalunya ja pertany serà bàsicament política.

La clau de volta d'aquest procés serà la consideració que la mateixa UE doni a l'estat acabat de nàixer: el pot tractar com un nou estat –que ha de fer els mateixos tràmits que qualsevol país no adherit, com els que ha de fer Turquia, per exemple– o el pot tractar com a territori propi de la UE: un estat que ja és europeu *de facto*, que compleix els requisits polítics i econòmics, que ha adoptat l'euro des del primer dia de la unió monetària.

Tant els que defensen la primera opció com els que defensen la segona ho fan a partir d'una interpretació diferent de l'article 49, que diu: “Les condicions d'admissió i les adaptacions que aquesta admissió suposa pel que fa als Tractats sobre els quals es funda la Unió seran objecte d'acord entre els estats membres i l'estat sol·licitant. L'esmentat acord se sotmetrà a la ratificació de tots els estats contractants”.

La interpretació que Catalunya independent seria un estat extracomunitari és la preferida del govern espanyol i el seu partit, el PP, però també de l'expresident del govern espanyol, el socialista Felipe González. Per a ells, no hi ha dubte que la UE faria passar Catalunya pel sedàs dels nous estats i que Espanya podria presentar el veto a la seva adhesió a la UE.

Però la comissària de Justícia de la Comissió Europea, Vivianne Reding, va declarar fa dues setmanes que la independència de Catalunya no té per què implicar una exclusió directa de la UE.

De fet, els independentistes escocesos de l'Scottish National Party (SNP-Partit Nacional Escocès) basen tot el seu ar-

EFE

Dreceres i marrades del camí europeu

La secessió d'un territori d'un estat no té precedents dins la UE. Analitzem deu aspectes clau d'un procés que tindrà un caràcter més polític que jurídic, atès que la normativa comunitària no preveu cap resposta al cas català.

gumentari en una adhesió gairebé automàtica a la UE –tot i que la secessió del Regne Unit no es faria efectiva d'avui per demà, sinó en un període d'anys, en la transició del qual no dubten que seguiran dins la UE. La diferència és

que el Regne Unit no s'oposa aferrissadament –com fa Espanya respecte a Catalunya– a una Escòcia dins la UE, si finalment s'independentza.

D'altres analistes van encara més enllà i consideren, fins i tot, que la inde-

El president de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, al debat de política general on anuncia la seva intenció de convocar un referèndum d'autodeterminació.

pendència de Catalunya donaria un nou estatus als dos estats generats per la separació. És a dir, que el Regne d'Espanya ja no seria el mateix estat que aquell que va signar els tractats europeus i seria tan fora de la UE com Catalunya.

■ CONTINUÏTAT O PERILL DE L'EURO

Les amenaces de l'Estat espanyol d'expulsar Catalunya de l'euro no s'aguanten per enlloc, si bé és cert que per a pertànyer a l'eurozona cal ser un estat de la UE. Però això no vol dir que Catalunya no pugui adoptar, lliurement, com a moneda pròpia l'euro. Països com Montenegro, Andorra, Mònaco, el Vaticà o Kosovo operen amb la moneda única mercès a un acord de col·laboració que permet a aquests països comprar euros al preu que marca el BCE i posar-los en circulació, sense necessitat de complir els criteris d'estabilitat econòmica i financera que marca l'eurozona. Per tant, la moneda de Catalunya seria l'euro en qualsevol dels escenaris, dins i fora de la UE. A més a més, si una

Catalunya expulsada de la UE volgués encunyar euros catalans, només hauria de sol·licitar el permís al BCE, tal com ja ha fet Mònaco, i com farà Andorra a partir de l'any 2013. A tall d'exemple, quan Montenegro es va independitzar el 2006, va assumir com a moneda pròpia l'euro, i així consta en la seva constitució, i quan Alemanya va abandonar el marc, Kosovo, que tenia la moneda alemanya, va adoptar automàticament l'euro. Si efectivament Catalunya fos expulsada de la UE i hagués de demanar el reingrés, un cop en formés part hauria de sol·licitar l'adhesió a l'eurozona, i aleshores sí, complir amb tots els requisits econòmics i d'estabilitat financera. De la mateixa manera, l'estat predecessor, Espanya, podria deixar de complir els requisits per a formar part de la unió monetària si la seva economia es deteriorés encara més amb la sortida de Catalunya.

■ CRITERIS POLÍTICS DE PERTINENÇA

Expulsada o no de la UE, Catalunya compliria en qualsevol cas tots els criteris per a tornar a ser acceptada en aquest club d'estats. L'estat català s'hauria constituït democràticament amb un referèndum, i la seva constitució i institucions polítiques complirien amb els criteris de Maastricht: respecte als valors i principis de democràcia, estat de dret, respecte als drets humans, respecte a les minories, etc. D'altra banda, Catalunya ja aplica el cent per cent de la normativa comunitària en matèria econòmica i jurídica. Per tant, fins i tot en el supòsit que les lleis comunitàries s'interpretsin en el sentit més contrari als interessos de Catalunya, amb una expulsió, el nou estat podria negociar un procés d'adhesió automàtic si es verificués prèviament que l'estat compleix totes les directrius comunitàries. Un altre argument a favor de la pertinença de Catalunya a la UE de forma automàtica és si d'un dia per l'altre 7,5 milions de ciutadans europeus poden perdre tots els seus drets. Són ciutadans europeus que viuen en un territori, independentment d'on hagin nascut, i tenen uns drets recollits en els tractats de la UE i els tractats internacionals ratificats per la UE, que són plenament vinculants des del desembre de 2009. L'expulsió

dels catalans en aquest sentit seria jurídicament molt qüestionable, i és per això que la ciutadania europea pot ser un argument important a l'hora de decantar la pressió de la UE a Espanya per evitar entrebancs en el procés.

■ LA COINCIDÈNCIA ESCOCESA

El govern escocès ja va anunciar el passat mes de gener la celebració d'un referèndum d'autodeterminació el 2014, probablement a la tardor. El partit del primer ministre Alex Salmond, l'SNP, va anar a les eleccions de 2011 amb aquesta proposta al seu programa i va obtenir la majoria absoluta al Parlament de Holyrood.

Si Catalunya celebrés un referèndum d'autodeterminació després de la data anunciada per Edimburg, el cas escocès podria significar un precedent, no només pel que fa a resultats (la victòria o derrota de la independència a Escòcia) sinó també per al procés d'adhesió a la UE (en cas de guanyar el Sí). Si la UE acceptés Escòcia com a membre de ple dret sense forçar una votació dels estats membres –per considerar-la una “regió” europea que ha esdevingut estat–, la decisió seria un precedent que s'hauria d'aplicar també a Catalunya, per molt que Espanya pressionés per una votació sobre la qual aplicar el seu veto.

Si la UE considerés Escòcia un estat que ha de demostrar la seva europeïtat de bell nou, es faria una votació entre els estats membres: podria donar-se el cas que Regne Unit votés a favor de l'adhesió d'Escòcia (ja ha manifestat que així ho farà) mentre que Espanya intentés imposar el seu veto per impedir cap precedent per a Catalunya.

Una altra opció –improbable– és que tots dos referèndums se celebren en les mateixes dates.

Ara per ara no hi ha cap data assenyalada en l'agenda de la transició nacional d'Artur Mas. El president de la Generalitat –i el Parlament, en la resolució aprovada fa un mes– només ha expressat públicament que el referèndum s'hauria de celebrar “prioritàriament” la propera legislatura. Si el calendari electoral espanyol no s'altera, les pròximes eleccions a Corts Espanyoles s'haurien de celebrar a finals de 2015 mentre que la legislatura catalana conclourà un any després, el novembre de 2016.